

Jorunn Marie Bukkøy (83) var skrøpelig og sterkt dement, men kom seg en natt ned fire etasjer og frøs ihjel i Normannsgata på Tøyen. Helsetilsynet mener Oslo kommune begikk grove feil. Rettssaken mot kommunen starter i dag.

FOTO: Paal Audestad

Vi må alle være mer bryksomme

Eldreomsorg. Jobben er ikke å få eldreomsorgen til å skinne, men å heve nivået på den verste omsorgen.

Kommentar [Thomas Boe Hornburg](#)

Oppdatert: 01.feb. 2015 21:37

[Del](#)

[Tweet](#)

[E-post](#)

Få samfunnsområder er så utsatt for elendighetsbeskrivelser som eldreomsorgen.

Ansatte løper rundt med stoppeklokke, ute av stand til å yte omsorg. Maten er som dyrefor. Ektefeller plasseres på hvert sitt sykehjem, lengst mulig fra hverandre.

Når slik svartmaling males lag på lag, skjer det som gjerne skjer: Vi mister interessen. Vi får valgkamper med rituelle, generelle beskrivelser av all elendigheten, gjerne i regi av TV2. Og mellom slagene senker det seg en resignasjon, en oppgitthet over eldrepolitikken. Det er jo ingenting som nytter.

Den dårligste delen viktigst

En slik svartmaling tjener oss dårlig.

Rettsaken som starter mot Oslo kommune i dag illustrerer hvor ille det står til i den dårligste delen av eldreomsorgen. Den kan bli nok et bidrag til fortellingen om alt som går galt i eldreomsorgen. Men den hjerteskjærende historien om Jorunn Marie Bukkøy bør heller bidra til at vi stiller siktet skarpere inn på den aller viktigste oppgaven: Å gjøre den dårligste delen av eldreomsorgen forsvarlig.

Det krever innledningsvis en innrømmelse - paradoksalt nok - av at mye er bra. Vi er blant de landene i verden som bruker mest penger på eldreomsorg. Det gir resultater. Det er i hvert fall mitt klare inntrykk, tross alt.

Starter vi med det som utgangspunkt blir det politiske hovedspørsmålet skarpere enn hvis vi stønner over en hel sektor som er skakkjørt: Viktigere enn enerom til alle, viktigere enn rett til sykehjemsplass til alle, viktigere enn kulturell spaserstokk for alle, er det at ingen får oppleve den grove omsorgssvikten Bukkøy ble utsatt for.

Med andre ord: Den største utfordringen er ikke nivået, men variasjonen på eldreomsorgen.

Kommunene må holdes i ørene

Noen steder skyldes virkelig dårlig omsorg at kommunene insisterer på billigere omsorgsløsninger enn institusjonsplass.

Men Bukkøy-saken illustrerer noe som nok gjelder i mange saker: Mangel på penger er bare en del av problemet. Det er ofte ikke den viktigste delen.

Den hjelpen Bukkøy fikk i eget hjem kostet mer enn en institusjonsplass ville gjort, ifølge kommunen. Hovedproblemet var at ingen tok ansvar. Ingen reagerte på all informasjonen de ansatte i hjemmetjenestene hadde journalført om Bukkøys elendige tilstand. Det var slurv, feil og mangler.

Bukkøy fikk jevnlig mat hun var allergisk mot. Det tok syv måneder før kravet om verge ble behandlet. Bydelen var sikre på at den demente damen umulig kunne komme seg ut i vinterkulden på egen hånd. Det gjorde hun og slik frøs hun ihjel i en snøfonn.

Det er umulig å gardere seg mot at noen gjør feil i en omsorgssektor med over 130.000 årsverk.

Men nettopp derfor må kommunene følges tettere - av mange. Kommunene må holdes mer i ørene om vi skal løfte den dårligste delen av eldreomsorgen. De må holdes i ørene av velgerne, av domstolene, av Stortinget, av pårørende og sivilsamfunnet.

Tøffere velgere og domstoler

I Bukkøysaken er det til syvende og sist bydelsledelsen og Oslo-byrådet som i dag setter seg på tiltalebenken. Bryr velgerne seg mer om den dårligste delen av eldreomsorgen, gjør lokalpolitikkerne det også.

Bryr seg mer bør også domstolene gjøre. Eldre som utsettes for uforsvarlig omsorg har et svakt rettsvern. Saksøkerne er i en livsfase hvor få orker en lang rettsprosess. Domstolene er tilbakeholdne med å utfordre kommunene. Rettsgrunnlaget for å dømme kommunene er tynt.

Her tåler vi mer rettsliggjøring.

Det kan for eksempel bety domstoler som hever minstenivået for hva som er forsvarlige ytelser fra kommunen. Deler av den såkalte verdighetsgarantien kan konverteres til juridiske rettigheter.

Mer brysomme

I tillegg vil og bør Stortinget følge kommunene tettere. Ap, Høyre og Frp går nå inn for en betydelig sterkere statlig styring og måling. Regjeringen vil for eksempel kreve at alle kommuner er åpne om hvor mange som venter på en institusjonsplass. Før jul presenterte Ap sin nye omsorgspolitik. Den legger stor vekt på å måle kvalitet slik at Staten har bedre kontroll.

Det er bra - særlig om målingene rettes spesielt inn mot å avdekke hvilke kommuner og institusjoner som virkelig forsømmer seg.

Men ikke noe kvalitetssystem kan erstatte dem som er aller tettest på. Eldrebølgen vil kreve at flere stiller mer opp for å ta vare på langt flere syke eldre. Friske pensjonister, pårørende, naboer, foreninger, ildsjeler, vernepliktige, listen kan bli lang.

Det bør bli en brysom gjeng for kommunene.

I stede for å resignere over en hel sektor som er skakkjørt, er vi flere som bør være mer brysomme overfor kommunene, aller mest for å forhindre de groveste feilene.

Publisert: 01.feb. 2015 21:37